

23. mai 2025

Anbefalinger for bruk av TBE-vaksine

Anbefalinger for bruk av TBE-vaksine i Norge tar utgangspunkt i kommuner der det er påvist TBE-smitte til mennesker.

TBE-smitte i flått er fokal, dvs. ikke jevnt geografisk fordelt men knyttet til mindre områder. I tillegg kan det være vanskelig å vite akkurat hvor smitte har skjedd siden folk gjerne er i bevegelse, særlig i sommerferien som er viktig periode for TBE-smitte.

Fram til nå har ett smittetilfelle som hovedregel ført til at TBE-vaksine har blitt anbefalt i kyststrøk i den aktuelle kommunen. Denne beregningsmåten gir begrenset mulighet til å ta med en eventuell utvikling i smitte over tid i vurderingen. Vi ønsket derfor å se om vi ved å følge smitterisiko over tid kunne komme frem til en mer etterprøvbar vurdering av smitterisiko, og dermed en bedre vaksineanbefaling.

Vi tok utgangspunkt i WHO's anbefaling. WHO definerer TBE som endemisk i områder med ≥ 5 tilfeller per 100 000 innbyggere årlig, og anbefaler at alle bør bli tilbudt vaksine. I områder med moderat eller lav forekomst, dvs. < 5 tilfeller per 100 000 innbyggere i gjennomsnitt årlig over en 5 års periode, bør vaksine tilbys til de som er mest utsatt. Lignende beregninger brukes i bl.a. Finland, Danmark og Tyskland, men det legges ulik vekt på generell eller fokal utbredelse, risiko knyttet til aktivitet i naturen osv. Sverige holder på med å utarbeide nasjonale retningslinjer.

Vi mener at å gå over fra å se på enkelttilfeller til å følge forekomst over tid (rullerende femårsperioder) vil gi bedre oversikt over forekomsten og utviklingen av smitterisiko også i Norge, og dermed et bedre grunnlag for anbefaling om bruk av TBE-vaksine. Vi ser at det i praksis vil være vanskelig å dele inn smitteområder på noen annen måte enn etter kommunegrenser.

En utfordring er at de fleste norske kommuner er små, og ett tilfelle i en liten kommune kan gjøre stort utslag når man multipliserer opp til antall tilfeller per 100 000 innbyggere. Samtidig har mange «TBE-kommuner» et høyt antall sommergjester, og det reelle innbyggertallet i sommermånedene kan være langt høyere enn antall fastboende. Det reelle folketallet i sommermånedene er imidlertid varierende og vanskelig å beregne. I noen kommuner ser det ut som det er ≥ 5 tilfeller/100 000 innbyggere årlig basert på innbyggertall fra Statistisk sentralbyrå (SSB), men hvis man hadde hatt mulighet til å bruke reelt innbyggertall i sommerperioden ville nevneren vært høyere og forekomsten < 5 /100 000. For å kompensere for dette legger vi grensen for vaksineanbefaling på ≥ 10 TBE-tilfeller/100 000 innbyggere.

Kriterier for at en kommune skal inkluderes i vaksineanbefalingene:

- TBE-vaksine anbefales til personer som ofte blir bitt av flått i kommuner der det er registrert ≥ 10 TBE-tilfeller per 100 000 innbyggere (beregnet antall) i gjennomsnitt årlig i løpet av den siste femårsperioden. Dette gjelder også personer som oppholder seg store deler av flåttsesongen i disse kommunene, men som ikke er fastboende.
- Det må ha forekommet smitte i kommunen i minst to av de fem siste årene, eller minst tre tilfeller i løpet av en sesong
- Det kan være aktuelt å anbefale vaksine i en begrenset del av en kommune der flere tilfeller er registrert i et begrenset område der natur og bebyggelse avviker fra hovedområdet i kommunen

- Årlige beregninger med dette utgangspunktet gir grunnlagt for årlige anbefalinger om TBE-vaksine.
- Disse anbefalingene skal anvendes på nye tilfeller i kommuner hvor det ikke tidligere har vært anbefaling om TBE vaksine. Ingen steder eller kommuner skal nå tas ut av de anbefalingene som var gjeldende pr juni 2024:
 - Sørlandet og vestkysten av Oslofjorden f.o.m. Flekkefjord t.o.m. gamle Hurum kommune
 - Østkysten av Oslofjorden f.o.m. Vestby til svenskegrensen

Referanser

- WHO weekly epidemiological record, no 24; 2011
- Danmark: Risikovurdering TBE Tickborne encephalitis, centraeuropæisk hjernebetændelse), Statens seruminstitut, 6.dec 2023 og www.SSI.dk: Vaccineleksikon
- Finland: www.thl.fi Institut för hälsa og välfärd: Vem får TBE-vaccin, dvs. vaccin mot fästingburen hjärninflammation? og TBE vaccinationer utenfor nationale vaccinationsprogram, 2024
- Tyskland: Epidemiologisches Bulletin 29 of August 2016/No. 34 Current data and information on infectious diseases and public health. Robert Koch Institute, Tyskland. www.rki.de
- Sverige: Folkhälsomyndigheten årsrapport nationella vaccinationsprogram 2023. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/>